

# Portré

Deáky Ildikó



Deáky Ildikó Poulso (Kitsap Peninsula) határában fekvő otthonába érkező látogató első pillantása a ház előtt álló kopjafán akad meg. „A férjem faragta”, meséli Ildi. „és ez tulajdonképpen az ő tiszteletére lett készítve, mert ő az erdélyi Csík megyéből származott. A gyökeres kopjafát most már 12 éve próbálom védeni a rovaroktól. Azt reméltük, hogy ha a magyarok erre járnak és meglátják a kopjafát, majd bekopognak hozzánk, de ez sajnos sosem történt meg.”

Pedig egy portyázó magyar más kincsre is talált volna házukban: az egyik szint mint egy magyar tájház van berendezve, válogatott, szép, népi díszítő tárgyakkal.

Ildikó 1937 júniusában született Budapesten. Édesapja, Dévai Bíró Tibor, jónevű építész mérnök volt, aki a nemesi Dévai nevet a kommunisták alatt elhagyta és később Angliában sem vette vissza használatba. Édesanyja iparművész volt, aki gyönyörűen tudott kézimunkázni. Hat évvel fiatalabb húga Hajnalka a Bainbridge Island-en lakik családjával.

A II. világháború előtti évek békés emlékeit idéznek fel Ildiben, de a háború zaklatott időket hozott. Édesapját az oroszok deportálni akarták Szibériába, de ő sikeresen megszökött tőlük még Budapesten. Néhány hétig nem tudtak róla semmit, de végül hetekig tartó bujkálás után ismét hazakerült. Lakásukat 1944-ben egy bombatalálat szenné égette és a család egy ideig a pincében húzódott meg. Borzasztó élmény volt ez a 7 éves kislánynak, aki térsérülést is szenvedett egy bombaszilánktól. Emlékezetébe vésődött az az esemény is, mikor ő mentette meg az édesapját egy dühöngő orosz katonától, aki puskatussal követelt egy karórát a papától, amit már régen elkoboztak tőle letartóztatása alkalmával.

Egy rokon közbenjárására a XI. kerület polgármesteri hivatala utalt ki egy lakást részükre Lágymányoson. Itt éltek 1956 november végéig, Magyarországról való disszidálásukig.

A kommunista rendszer osztályidegennek pecsételte a papát és Ildi elől elzárták a továbbtanulás lehetőségét. Álma az volt, hogy ő is építész mérnök lehessen. Ezért esett választása az építésztechnikumra, azt remélve, hogy innen majd felveszik az egyetemre. Bár kitűnő diák volt, aki országos vetélkedőkön vett részt, mégsem tudott bejutni az egyetemre.

Egy évig dolgozott technikusként, ismét remélve, hogy a munkahelye majd beajánlja továbbtanulásra, de közben 1956-ban kitört a Forradalom és a jövő bizonytalansága miatt Ildi és vőlegénye nyugatra akart szökni. Szülei akkor úgy döntöttek,

hogy ők is velük tartanak. Vitnyéd határában, farkaskutyák csaholása mellett, Sztálin gyertyákkal bevilágított kora téli hófedte mezőn kúsza, gyalog jutottak át Ausztriába. Amerikába szerettek volna jönni, de miután az amerikai Quota akkor le volt zárva, Angliába kerültek. Vőlegényével márciusban összeházasodtak és 1957 szeptemberében pedig megkapták az amerikai bevándorlási engedélyt. Szülei Angliában maradtak, ahol édesapja rögtön alkalmazást kapott építész mérnökként és hamar előléptették munkakörében. Így aztán Ildi nem ajánlotta fel nekik az USA-ba való áttelepedést.

Férjével Attilával, aki hangmérnök volt, a filmvilág közepén Hollywoodban, illetve annak közelében, Culver Cityben telepedtek le. Férje felvette az akkori hollywoodi magyar filmgyártókkal a kapcsolatot, köztük a későbbi Oscar-díjas Zsigmond Vilmosal, Kovács Lászlóval és Mikó Józseffel. Attila az MGM filmlaboratóriumában dolgozott, Ildi pedig a gyermekeket, Pétert és Barbarát nevelte. A család bekapcsolódott a nagyszámú Los Angeles-i magyar kolóniába. A honvágy élet tompította Ildi számára a magyar cserkészletben való munkálkodása, ahol mint leányparancsnok magyar nyelvre, rovásírásra, történelemre, éneklésre tanította a magyar fiatalságot 1978-ig. Péter fia, aki tagja szövetségünknek és aki szintén a Peninsula-n lakik, szépen beszél magyarul. Leánya Portland-ban él, vele nem találkoztam. „Azért tanítottam meg a gyerekeimet magyarul, mert ezzel tartoztam nekik, mivel én vettem el tőlük azt a lehetőséget, hogy Magyarországon szülessenek és nőjenek fel”, mondta Ildikó.

Ahogy a gyerekek cseperedtek, Ildi beiratkozott a helyi főiskolára és munka mellett megszerezte a 4 éves Business Administration diplomát. Közben a California Federal Savings and Loans banknál elérte az ingatlan kölcsönök tanácsosa beosztást

és a segéd-alelnöki címet. Érdeklődését megtartotta az építészet és művészetek iránt. Építészettel kapcsolatos tanfolyamokra járt, de az építész mérnöki diplomáját nem szerezte meg.

Házasságuk 24 év után felbomlott és 3 évvel később, 1984-ben Ildi ismét magyar férjre talált. Egyik Pacific Northwest-i látogatásuk alkalmával bukkantak rá a Miller Bay-nél levő eladó házra és a környezet és a



kilátás varázsa, a ház megvételére ösztökelte őket. „Most Isten tenyerén élek. Mindig szerettem a vidéket... gyerekkoromban vidéken nyaraltunk és nagyon kedves emlékeim vannak a magyar faluk világáról”. Nyugdíjba vonulásuk után költöztek fel washingtoni házukba. Ildi férje fájdalmas betegség után 2000-ben, 16 éves házasság után, meghalt. Ildi özvegyasszonyként azóta is aktív életet él. A helyi templom ve-

zetőségében titkár és hetente önkéntes munkát végez a helyi Food Bank-nál is. Alkalmadtán cikkeket ír a Hírek számára. Szeret utazni, fényképezni és írja a memoárját a gyerekei és unokái részére. Az utóbbi 4-5 évben festeni kezdett és tagja a Poulso-i Művészeti Ligának. Édesapja szép akvarelleket festett, kishúga vízfestéssel foglalkozik, Ildi az olajat választotta kifejező eszközként. Hangulatos, gazdagszínű festményei ott száradtak az ebédlőben és nappaliban, készülve az elkövetkező kiállításra. A megnyitó május 29-én volt a Capitol Hill-en a „Harem” nevű helyiségben, ahol testvérével és egy másik magyar művész társukkal egy hónapig tartó kiállítás keretében bemutatják be munkáikat.

Ildikó sok megpróbáltatáson ment keresztül életében, de pozitív, életszerető, segítő és hívó szellemét soha nem veszítette el. A cserkész eszméket és ideálokat életformájával sajátította el és ez az, ami intelligens, becsületes embereket és barátokat hoz a közelébe. Sok sikert kívánunk a kiállításához.